

Vår saksbehandler

Vår dato
2012-10-24

Vår referanse
2012/000308-015/ETJ/ 008

Tidligere dato
2012-10-12

Tidligere referanse
2012/02214-2/FD II 5/SVL

Til

Forsvarsdepartementet
Postboks 8126 Dep
0032 OSLO

Kopi til

FORSVARSDEPARTEMENTET	
Saksnr. 12/02214-3	
26 OKT 2012	
004.3	

Høring - kriminalisering av forberedelser til terrorhandling, utvidet adgang til tvangsmiddelbruk og endringer i straffeloven 1902 § 60 A

1. Innledning

Vi viser til Forsvarsdepartementets ekspedisjon av 12. oktober 2012 om ovennevnte.

Vi viser også til 22. juli-kommisjonens rapport (NOU 2012.14) som på s. 392 uttaler at kommisjonen ikke ser store betenkeligheter mot å straffesanksjonere konkrete forberedelseshandlinger, slik som PSTs forslag om at det bør være straffbart å motta trening eller instruksjon med terrorformål, men at kommisjonen er mindre overbevist av PSTs forslag om å straffe enhver handling som i et vidt perspektiv kan fremstå som en forberedelseshandling, for eksempel anskaffelse av finlandshette (tross vilkår om terrorforsett).

2. Kriminalisering av forberedelseshandlinger

2.1. Generelt

Etterretningstjenesten bemerker at det særlig på kontraterrorområdet er avgjørende viktig og et særskilt behov for å ha mulighet til å gripe forebyggende inn med straffesanksjoner og tvangsmiddelbruk før en eller flere gjerningspersoner har skredet til verket og overtrådt grensen mot straffbart forsøk på hovedhandlingen. Da vil det ofte være for sent. Terrorhandlingene 22. juli 2011 illustrerer dette med tydelighet. Etter vår vurdering er det derfor nødvendig i noen grad å straffesanksjonere planleggings- og forberedelsesstadiet, dersom kriteriene for dette stadiet lar seg utforme i konkrete og klare straffebud med et element av objektivt gjerningsinnhold som ikke eller sjelden har et aktverdig formål, og risikoen for samfunnsskade anses stor dersom forholdet ikke kriminaliseres. Kriminaliseringen må på den annen side ikke utformes for generelt eller ramme videre enn strengt nødvendig.

Vi deler av forannevnte grunner PSTs begrunnelse for å kriminalisere visse forberedelseshandlinger til terrorangrep, samt å innføre en generell bestemmelse om planlegging av terrorhandlinger. Vi er også på generelt grunnlag enig i at det er behov for å kriminalisere medlemskap i terrororganisasjoner.

Vi er for øvrig enig i at strl 1902 § 147c legges til oppregningen i strl 1902 nr 3 og 4 for å sikre at slike forhold kan forfølges selv om de er begått i utlandet.

Postadresse	Besøksadresse	Sivil telefon/telefaks +47 23 09 40 00/+47 23 09 44 66	Epost/ Internett Post.etterretningstjenesten@mil.no www.forsvaret.no	Vedlegg 0
		Militær telefon/telefaks 0510 4000/0510 4466	Organisasjonsnummer NO 974 7892 21 MVA	

2.2. *Generell bestemmelse om planlegging av terrorhandlinger*

Erfaring har vist at en straffebestemmelse om inngåelse av terrorforbund i flere tilfeller ikke vil være et alternativ til en generell bestemmelse om planlegging av terrorhandlinger, og åpenbart ikke i soloterrorisme-saker. Vi har ikke innvendinger mot den mellomløsning JD skisserer som ny strl 1902 § 147a nytt siste ledd/ny strl 2005 § 133 a. Vi ser ikke behov for å stramme disse bestemmelsene ytterligere inn gjennom kvalifikasjonen "særlig" foran "egnet", og viser til at det subjektive forsettskravet og bevisreglene ikke tilsier at en slik innstramming er nødvendig av rettssikkerhetsmessige årsaker. Slik forslagene er utformet, inkluderer de etter vårt syn et krav til terrorhensikt, selv om dette kun fremgår indirekte av ordlyden om "den som planlegger eller forbereder" en terrorhandling.

Vi mener for øvrig at overtredelse av en slik bestemmelse bør medføre mulighet til å ta i bruk samtlige tvangsmidler (forutsatt at de øvrige vilkår er oppfylt), og at straffeprosessloven bør endres for å ivareta dette.

2.3. *Tilstedeværelse på et sted hvor det bedrives terrortrening*

Forslaget til strl 1902 ny § 147d/strl 2005 ny § 136a støttes, i det vi har merket oss at det er et vilkår at vedkommende har forsett mht at det bedrives opplæring i teknikker og metoder som er egnet til å begå visse terrorhandlinger. Dette vilkåret antas i de fleste tilfeller å unngå at vanskelige grensespørsmål kan oppstå i anvendelsen av en slik bestemmelse, f.eks i relasjon til tilstedeværelse på et sted hvor opplæring i prinsippet er åpen for enhver, men som i betydelig grad benyttes av personer med tilhørighet til ekstreme grupper. Det hadde for øvrig vært ønskelig med noe nærmere veiledning i forarbeidene om hva som skal anses som ett "sted" i bestemmelsens forstand, spesielt mht områder hvor det foregår flere og ulike aktiviteter nær hverandre.

2.4. *Mottakelse av trening eller instruksjon til nytte for terror*

Vi anser det å kriminalisere mottak av slik opplæring som et naturlig motstykke til kriminaliseringen av det å gi opplæring i terrorvirksomhet, og støtter at en slik bestemmelse foreslås. Vi har ingen spesielle syn på retsteknisk plassering av bestemmelsene i strl 1902/strl 2005.

2.5. *Besittelse og/eller anskaffelse av gjenstander med tanke på fremtidige terrorhandlinger*

Dersom det innføres en generell bestemmelse om planlegging av terrorhandlinger, er det vår vurdering at behovet for en bestemmelse om besittelse og/eller anskaffelse av gjenstander med tanke på fremtidige terrorhandlinger blir mindre. Vi er i tillegg skeptiske til at det vil være tilstrekkelig for domfellelse at det kun bevises "skjellig grunn til mistanke" om at gjenstanden var ment benyttet til terrorhandling.

Dersom en slik bestemmelse likevel foreslås, bør det etter vår oppfatning innføres i bestemmelsen at den kun rammer besittelse/anskaffelse av gjenstander som er "særlig egnet" til terrorhandlinger. Videre bør "gjenstander og stoff" utvides til også å dekke gjenstander av mer immateriell art, jf. til sammenligning svensk rett, f.eks skadelig programvare, informasjonssammenstillinger om fremstilling av særlig skadelige stoffer, etc.

2.6. *Besittelse og/eller anskaffelse av informasjon med tanke på fremtidige terrorhandlinger*

Dersom gjerningsbeskrivelsen knyttet til "gjenstander og stoff" utvides som anført i pkt 2.5 ovenfor, bortfaller etter vårt syn behovet for en særskilt bestemmelse om besittelse og/eller anskaffelse av informasjon. Vi følger for øvrig ikke høringsnotatets anbeførelse om å se en slik bestemmelse i sammenheng med strl 1902 § 147 som rammer oppfordring til terrorhandlinger og terrorrelaterte handlinger. Etter vårt syn rammer ordlyden i de skisserte bestemmelsene dessuten for vidt.

2.7. Anskaffelse og/eller besittelse av våpendeler og/eller eksplosjonselementer med tanke på fremtidig terrorhandling

Vi støtter forslag om at strl 1902 § 161 videreføres i strl 2005 som ny § 191a.

2.8. Kriminalisering av deltakelse eller medlemskap i terrororganisasjoner

Vi støtter i utgangspunktet PSTs begrunnelse for en bestemmelse som kriminaliserer medlemskap i terrororganisasjoner, men ser at det etter omstendighetene kan bli svært vanskelig å bevise medlemskap, og at passive og perifere deltakere kan risikere at mer unnskyldelige forhold kriminaliseres. En form for aktiv deltakelse, som drøftet i høringsnotatet, bør derfor vurderes innført som terskel i bestemmelsen.

3. Endringer i straffeprosesslovens regler om bruk av tvangsmidler og om anonym vitneførsel

Vi anser det som en svakhet ved høringsnotatet at det ikke er skissert konkrete lovforslag under denne delen, da dette gjør det vanskeligere å vurdere den eksakte rekkevidden av de ulike forslag. Vi støtter likevel forslagene om utsatt/unnlatt underretning for sikringspålegg, og PSTs forslag om å utvide adgangen til å bruke tvangsmidler i forebyggende øyemed (høringsnotatets pkt 2.2.2, 2.3.2, 2.4.2 og 2.5.2)

Etterretningstjenesten viser til at dersom lovendringer som skissert i høringsnotatet vedtas, vil det kunne få visse konsekvenser for tjenesten og tjenestens samhandling med PST, se pkt 5 nedenfor. Unntaksvis, og særlig dersom det dreier seg om særdeles alvorlige straffbare handlinger og informasjon fra Etterretningstjenesten er nødvendig å bruke som viktige bevis i saken, vil det kunne være aktuelt å føre tjenestemenn i Etterretningstjenesten som vitner i en straffesak. Disse har et særlig skjermingsbehov hva gjelder identitet og enkelte andre opplysninger. Det som i høringsnotatet anføres på s 40 under fremstillingen av gjeldende rett om polititjenestemenns beskyttelsesbehov, gjelder i like stor grad for Etterretningstjenestens personell. PST foreslår ikke å utvide vilkårene for når anonym vitneførsel kan benyttes, men foreslår å begrense adgangen til opplysninger om det anonyme vitnets identitet på samme måte som etter strpl § 242a. Vi støtter dette forslaget fullt ut. Samtidig er vi bekymret for at vilkårene for anonym vitneførsel primært synes utformet med tanke på polititjenestemenn. Vi vil derfor sterkt anmode om at det vurderes å endre vilkårene i strpl § 130a første ledd bokstavene a og b på en slik måte at bestemmelsene på en klarere måte kan benyttes for å kunne ivareta behovet for å skjerme identiteten til personer som er ansatt for eller utfører oppdrag for Etterretningstjenesten. En nærmere utforming av slike endringer bør skje etter dialog mellom FD og JD.

4. Utvidelse av straffebestemmelsen for deltakelse i organisert kriminalitet

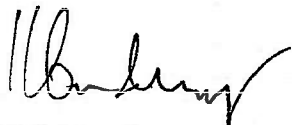
Etterretningstjenesten har ikke spesielle synspunkter til denne delen av høringsnotatet.

5. Konsekvenser for Etterretningstjenesten

Terror og terrorplanlegging er ofte grenseoverskridende. Som utenlandsetterretningstjeneste har Etterretningstjenesten et særlig ansvar for å innhente informasjon om internasjonal terrorisme, herunder om norske personers terrorforberedelser i utlandet. Forholdet krever et nært og tillitsfullt samarbeid med PST, og løpende informasjonsutveksling i konkrete samarbeidssaker. Ved i større grad å kriminalisere forberedelseshandlinger til terrorhandlinger, vil det kunne bety at antall etterforskningsaker på dette området i PST øker sett opp mot de forebyggende sakene.

Dette understreker betydningen av å fjerne juridiske hindre for informasjonsflyt mellom tjenestene, også i etterforskningsaker. Videre krever det en større bevissthet og et mulig reguleringsbehov knyttet til situasjoner hvor informasjonsutveksling medfører at informasjon fra Etterretningstjenesten inngår i straffesaksdokumenter, med påfølgende risiko for vitneførsel og

spredning av informasjon som må beskyttes av hensyn til kilder, metoder eller andre sensitive forhold. Vi viser for øvrig til vårt forslag under pkt 3 ovenfor om å utvide vilkårene for anonym vitneførsel i strpl § 130a.

Kjell Grandhagen
Generalløytnant
Sjef Etterretningstjenesten
